

Giải pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên khoa Kinh tế - Luật, Trường Đại học Tiền Giang

Võ Xuân Hương*; Huỳnh Hồ Thu Thảo*; Đào Thanh Nhàn*

* Trường Đại học Tiền Giang

Received: 2/3/2023; Accepted: 12/3/2023; Published: 5/4/2023

Abstract: The purpose of the research is to find solutions to develop soft skills for students of the Faculty of Economics and Law, Tien Giang University. The study was conducted based on 399 students. In this study, descriptive statistical methods were used to analyze the current state of soft skills development for students. The research results provide necessary documents for the soft skills development of students of the Faculty of Economics and Law but also a useful reference for designing soft skills development activities for students of other faculties in Tien Giang University.

Keywords: Skills, Soft skills, Soft skills development, Students, Tien Giang University

1. Đặt vấn đề

Xã hội ngày càng phát triển và có xu hướng hội nhập sẽ tạo ra môi trường làm việc ngày càng trở nên năng động hơn. Để có một công việc tốt thì ngoài chuyên môn giỏi thì việc thể hiện tốt kỹ năng mềm sẽ đem đến cho sinh viên tốt nghiệp nhiều cơ hội lựa chọn việc làm và thành công hơn nữa trong công việc. Bởi những kỹ năng này sẽ góp phần hỗ trợ cho kỹ năng chuyên môn tạo ra hiệu quả lao động cao. Nhận thức được tầm quan trọng của kỹ năng mềm, việc đào tạo, phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên luôn được quan tâm. Tuy nhiên việc mở các lớp đào tạo kỹ năng mềm cho sinh viên hiện nay ở trường vẫn còn rất hạn chế, phần nhiều chỉ trên góc độ lý thuyết, vì vậy chưa tạo nên được niềm say mê và hứng thú của sinh viên trong các khóa học. Do vậy, sinh viên chưa có định hướng đúng đắn cho việc phát triển và hoàn thiện kỹ năng mềm [1].

Khoa Kinh tế - Luật, trường Đại học Tiền Giang, trong quá trình đào tạo sinh viên từ việc trang bị đầy đủ kiến thức chuyên môn của từng ngành đến việc rèn luyện kỹ năng, thái độ... để khi tốt nghiệp có thể giúp cho họ tự tin, vững bước vào đời trong tương lai. Tuy nhiên, những kỹ năng này mặc dù đã được lồng ghép vào các học phần nhưng vì nhiều nguyên nhân nên vẫn còn rất hạn chế. Nhiều sinh viên nhận thấy rằng bản thân còn thiếu kỹ năng, chưa đủ tự tin. Điều này làm ảnh hưởng không nhỏ đến việc làm của sinh viên sau khi ra trường. Vì vậy, trong thời kỳ công nghiệp 4.0 hiện nay ngoài kiến thức chuyên môn thì sinh viên cần trang bị những kỹ năng mềm như kỹ năng đàm phán; làm việc nhóm; quản lý thời gian, học tập tích cực; hợp tác và giải quyết vấn đề; năng lực tư duy, chủ động, sáng tạo... để có thể thích

ứng và bắt kịp với sự phát triển vượt bậc của xã hội hiện đại, đồng thời đáp ứng được nhu cầu tuyển dụng của các doanh nghiệp, nhu cầu lao động trong xã hội phát triển hiện nay [2].

Từ những lý do trên, nhóm nghiên cứu nhận thấy nghiên cứu “Giải pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên Khoa Kinh tế - Luật, trường Đại học Tiền Giang” là rất cần thiết, không chỉ sinh viên Khoa Kinh tế - Luật nói riêng mà còn có ý nghĩa rất lớn đối với sinh viên các trường Đại học nói chung.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm Kỹ năng mềm

Kỹ năng mềm là thuật ngữ chỉ ra kỹ năng có liên quan đến việc sử dụng giao tiếp ngôn ngữ, khả năng hoà nhập xã hội, thái độ và hành vi ứng xử hiệu quả trong giao tiếp giữa người với người. Nói khác đi, đó là kỹ năng liên quan đến việc con người hoà mình, chung sống và tương tác với cá nhân khác, nhóm, tập thể, tổ chức và cộng đồng [3].

Kỹ năng mềm là khả năng thực hiện đúng hành động, hoạt động phù hợp với những mục tiêu và điều kiện cụ thể tiến hành hành động ấy cho dù đó là hành động cụ thể hay hành động trí tuệ [4].

Kỹ năng mềm là thuật ngữ dùng để chỉ các kỹ năng quan trọng trong cuộc sống con người như: kỹ năng giao tiếp, lãnh đạo, làm việc theo nhóm, kỹ năng quản lý thời gian, sáng tạo và đổi mới... Kỹ năng mềm là hành vi ứng xử của mỗi con người, cách thức tương tác với bạn bè, đồng nghiệp, cách làm việc nhóm. Bên cạnh tầm hiểu biết và chuyên môn, kỹ năng mềm cũng là nhân tố quan trọng hàng đầu ảnh hưởng đến quyết định tuyển dụng của doanh nghiệp. Kỹ năng này thể hiện cách sống, cách tích lũy kinh nghiệm từ cuộc sống và trong xã hội hiện

đại, đây được xem là chìa khóa vàng dẫn đến thành công.

Phát triển kỹ năng mềm của sinh viên ngày nay rất được quan tâm sâu sắc ở các trường đại học trên thế giới và đặc biệt là ở Việt Nam. Trước những cơ hội và thách thức của việc hội nhập quốc tế, sinh viên cần có kỹ năng mềm để tồn tại, thích ứng, quản lý công việc và làm chủ cuộc sống. Việc phát triển kỹ năng mềm cần dựa trên sự trải nghiệm của sinh viên về các tình huống thực tiễn trong học tập, công việc và cuộc sống từ đó hình thành nhận thức, thái độ, hành vi xử lý vấn đề linh hoạt hơn.

2.2. Thực trạng phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên khoa Kinh tế - Luật, trường Đại học Tiền Giang

2.2.1. Đánh giá của sinh viên về tầm quan trọng của phát triển kỹ năng mềm

Qua kết quả khảo sát (bảng 2) ta có thể nhận thấy được sinh viên đã hiểu rõ về tác dụng tích cực của kỹ năng mềm (trung bình chung = 3,67), SV nhận biết được rằng việc phát triển kỹ năng mềm có tác động tích cực đến khả năng tìm việc (trung bình cao nhất 3,77). Bên cạnh đó, kiến thức, kỹ năng, năng lực tự chủ và trách nhiệm cũng cần đạt được của quá trình dạy và học (trung bình khá cao 3,56). Qua đó cho thấy SV nhận thức được điểm mạnh, điểm yếu để phát triển kỹ năng mềm cho bản thân theo hướng tích cực, tạo ra cơ hội trong học tập và cuộc sống. Bên cạnh đó SV sẽ chủ động tự rèn luyện và có nhu cầu được đào tạo về KNM vì nó rất cần thiết có thể giúp SV thích ứng với môi trường đại học và tìm kiếm việc làm trong tương lai. Vì vậy, sinh viên có chú trọng rèn luyện và phát triển kỹ năng mềm để đạt được mục tiêu của quá trình học tập. Từ kết quả khảo sát ta thấy rằng, đa số sinh viên đều có nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc phát triển KNM cho sinh viên trong chương trình đào tạo của Khoa Kinh tế - Luật, trường Đại học Tiền Giang.

2.2.2. Đánh giá của sinh viên về chương trình đào tạo

Chương trình đào tạo là các hoạt động của giáo dục, đào tạo được thiết kế và tổ chức một cách có hệ thống, thực hiện nhằm đạt được các mục tiêu giáo dục đào tạo, hướng tới cấp cho người học một văn bằng giáo dục đại học [5]. Qua khảo sát sinh viên (bảng 3) cho thấy sinh viên Khoa Kinh tế - Luật đánh giá rất cao về chương trình đào tạo có lồng ghép các nội dung rèn luyện và phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên trong các học phần của khóa học và bản thân được phát triển kỹ năng mềm thông qua quá trình thực tập và báo cáo khóa luận, chuyên đề tốt nghiệp (trung bình

4,05). Bên cạnh đó, đa số sinh viên cho rằng việc học tập tại Khoa đã giúp họ phát triển kỹ năng học và tự học, kỹ năng làm việc nhóm, giao tiếp, thuyết trình và kỹ năng tư duy, kỹ năng đàm phán ở mức độ cao (4,02). Ngoài ra, sinh viên cũng đánh giá việc phát triển được nhiều kỹ năng mềm từ các học phần trong chương trình đào tạo mà mình đang theo học (4,01).

2.3. Giải pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên khoa Kinh tế - Luật, trường Đại học Tiền Giang

2.3.1. Phương pháp giảng dạy của giảng viên

Giảng viên cần tạo điều kiện tốt nhất cho sinh viên tiếp thu kiến thức mới một cách thuận lợi, phát triển được khả năng tự học, tự nghiên cứu là vấn đề quan trọng nhất đối với giảng viên hiện nay. Để đạt được mục tiêu đó giảng viên phải thay đổi phương pháp giảng dạy cho thích hợp với tính chất và mục tiêu của từng môn học, từng đối tượng sinh viên. Giảng viên có thể sử dụng phương pháp đàm thoại để hướng dẫn, gợi mở và dẫn dắt sinh viên đến với các kiến thức mới nhằm khuyến khích sự sáng tạo, tư duy độc lập của sinh viên trong quá trình học tập. Trong trường hợp này giảng viên không phải là người truyền thụ mà chỉ là người hướng dẫn để sinh viên tự tìm hiểu, tự nghiên cứu để lý giải được các vấn đề. Khi đó kiến thức sẽ tự động được hình thành trong sinh viên một cách tự nhiên, không nhồi nhét và giúp sinh viên nhớ lâu hơn. Bên cạnh đó giảng viên cũng nên tổ chức giờ lên lớp theo hướng người học là trung tâm, tăng cường thời gian thảo luận, làm việc nhóm, cho sinh viên tự thực hiện, tự thuyết trình các seminar, các chuyên đề khoa học để tăng cường khả năng tự học, tự nghiên cứu. Bằng phương pháp này các kiến thức, kỹ năng cần thiết cho sinh viên sẽ được hình thành và phát triển toàn diện như khả năng tự học, tự nghiên cứu; kỹ năng làm việc nhóm; kỹ năng giao tiếp; năng lực giải quyết vấn đề, tư duy sáng tạo... Giảng viên cần quản lý và tổ chức tốt các hoạt động của sinh viên trong giờ học cũng như kỹ năng đọc sách, tài liệu tham khảo, cần có sự tương tác giữa thầy và trò để sinh viên có hoạt động tự học tốt hơn. Giảng viên cần có vấn đề phương pháp tự học, kiểm tra theo dõi kế hoạch tự học của sinh viên, đồng thời phân tích và đánh giá kết quả tự học để làm mục tiêu cho sinh phấn đấu và phát huy khả năng tự học của mình. Ngoài kiến thức chuyên môn sâu rộng, ngoài phương pháp sư phạm hiệu quả, giảng viên cũng cần phải có một sự gần gũi, thân thiện, nhiệt tình và tâm huyết với nghề, sẵn sàng chia sẻ kiến thức và kinh nghiệm cho sinh viên, dẫn dắt sinh viên ứng dụng thực tế.

2.3.2. Tích hợp chuẩn đầu ra kỹ năng mềm vào chương trình đào tạo cho sinh viên

Chuẩn đầu ra của chương trình đào tạo là quy định của cơ sở giáo dục về phẩm chất và năng lực mà người học phải đạt được sau khi tốt nghiệp các ngành đào tạo tương ứng. Chuẩn đầu ra phải phản ánh và phù hợp với nhu cầu của xã hội, của người sử dụng lao động, sự tiến bộ của khoa học công nghệ, khả năng tự học, tự nâng cao trình độ để tiếp tục phát triển của người học sau khi ra trường,... Lãnh đạo nhà trường cần xác định rõ KNM là mục tiêu SV cần phải có sau khi tốt nghiệp ra trường bên cạnh kỹ năng về chuyên môn nghề, từ đó đưa tích hợp chuẩn đầu ra KNM vào chương trình đào tạo của SV. Trên cơ sở chuẩn đầu ra đã xác định, cần xây dựng chương trình, nội dung phù hợp, thiết thực để tổ chức đào tạo, bồi dưỡng KNM cho SV ngay trong từng học phần; xem xét bổ sung thêm học phần KNM vào trong chương trình đào tạo để SV có điều kiện được phát triển kỹ năng một cách cụ thể, rõ ràng; tăng cường các hoạt động thực hành, trải nghiệm trong quá trình đào tạo. Cách thức tiến hành biện pháp như sau:

- + Nhà trường cần tổ chức cho các khoa hoàn thiện chuẩn đầu ra các chương trình đào tạo, trong đó có tích hợp chuẩn đầu ra về KNM.
- + Đối sánh chương trình đào tạo hiện hành với chuẩn đầu ra mới xác định; từ đó bổ sung thêm học phần cần thiết hoặc điều chỉnh, bổ sung nội dung các học phần đã có để đáp ứng được chuẩn đầu ra mới.
- + Biên soạn chương trình đào tạo, đề cương chi tiết các học phần, trong đó có học phần KNM.

2.3.3. Hoạt động trải nghiệm

Hiện nay, việc phát triển KNM cho sinh viên cũng đã được lồng ghép vào các hình thức hoạt động ngoại khóa khác nhưng nhìn chung hình thức tổ chức còn nghèo nàn, đơn điệu, chưa cuốn hút được SV tham gia, do đó cần có sự đổi mới một cách tích cực. Phát triển KNM cần phải được thực hiện một cách có hệ thống và thường xuyên trong các nhà trường, do đó việc cải tiến hình thức tổ chức nhằm phát huy tính chủ động, tích cực, sáng tạo của SV, giúp SV có khả năng hoạt động độc lập, tự chủ trong quá trình học tập của bản thân. Có thể đa dạng hóa các hình thức phát triển KNM cho SV thông qua các hoạt động sau: Thứ nhất, xây dựng các câu lạc bộ, tổ chức hội thảo, diễn đàn, các cuộc thi nằm trong kế hoạch tổ chức các hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp. Thông qua các hoạt động này, SV có cơ hội để thể hiện và tự khẳng định mình, rèn luyện các KNM như kỹ năng giao tiếp và ứng xử, kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng

giải quyết vấn đề, sáng tạo,... Thứ hai, đổi mới các hoạt động kiểm tra, giám sát việc thực hiện phát triển KNM cho SV: đánh giá kết quả cần tập trung vào những nội dung như bám sát chuẩn đầu ra phát triển KNM theo từng chủ điểm, của từng khối lớp, bám sát mục tiêu của từng hoạt động cụ thể, đánh giá kết quả từng nội dung hoạt động cụ thể, sự thành thực của SV trong việc ứng dụng các KNM vào những điều kiện, hoàn cảnh thích hợp, sự thay đổi hành vi, sự tiến bộ so với chính bản thân cá nhân SV.

3. Kết luận

Nghiên cứu này được thực hiện nhằm mục đích tìm ra các giải pháp phát triển kỹ năng mềm của sinh viên Khoa Kinh tế - Luật, trường Đại học Tiền Giang. Bài viết đã sử dụng số liệu sơ cấp được thu thập thông qua khảo sát sinh viên các ngành thuộc khoa Kinh tế - Luật. Trong bài viết này, phương pháp thống kê mô tả được sử dụng để phân tích các thực trạng phát triển kỹ năng mềm của sinh viên. Để nâng cao hơn nữa chất lượng phát triển KNM cho SV, cần vận dụng, thực hiện các biện pháp đã đề xuất. Mỗi biện pháp có vai trò ảnh hưởng khác nhau đến việc phát triển KNM cho SV. Vì vậy, các biện pháp cần phải được thực hiện một cách nhất quán và đồng bộ để nâng cao phát triển KNM cho SV trong thời gian tới. Kết quả nghiên cứu có thể sử dụng làm tài liệu tham khảo trong việc xây dựng hoặc điều chỉnh định hướng phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên nói chung và sinh viên khoa Kinh tế - Luật, trường Đại học Tiền Giang nói riêng trong quá trình học tập tại trường và thích ứng với nghề nghiệp trong tương lai.

Tài liệu tham khảo

- [1] Lê Hà Thu (2016). “Quản lý giáo dục kỹ năng mềm cho sinh viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội theo tiếp cận năng lực”, *Viện Khoa học Giáo dục Việt Nam*, 18-19.
- [2] Trần Phan Đoàn Khánh (2021). Thực trạng và giải pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên khoa Kinh tế - Luật trường Đại học Tiền Giang. *Kỷ yếu Hội thảo khoa học về giải pháp phát triển kỹ năng mềm cho sinh viên*, Khoa Kinh tế - Luật, ngày 13/6/2022, ĐHTG, 82-90.
- [3] Forland, Jeremy (2006). *Managing Teams and Technology*. UC Davis, Graduate School of Management, 118-121.
- [4] Bùi Hiền (2013). *Từ điển Giáo dục học*, NXB Từ điển Bách khoa, 215.
- [5] Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021). *Thông tư số 17/2021/TT-BGDĐT, Quy định về chuẩn chương trình đào tạo các trình độ giáo dục đại học*, Điều 2, có hiệu lực kể từ ngày 7/8/2021.